

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 41Cob/202/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6713213257
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Miroslava Púchovská
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2014:6713213257.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací v právnej veci navrhovateľa CD Consulting, s.r.o. so sídlom K červenému dvoru 3269/25a, 130 00 Praha 3, Česká republika, IČO: 26 429 705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o. so sídlom Gr?sslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, proti odporcovi M. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. I. XXX/XX, XXX XX J., o zaplatenie zmenkovej sumy 544,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č.k. 16C 171/2013-60 zo dňa 7. februára 2014 takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Zvolen č.k. 16C 171/2013-60 zo dňa 7. februára 2014 zrušuje a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozhodnutím zamietol okresný súd návrh navrhovateľa, ktorým si ako zahraničná právnická osoba uplatnil proti odporcovi právo na zaplatenie zmenkovej sumy vo výške 544,- Eur, zmenkového úroku vo výške 0,25% denne zo sumy 544,-Eur od 2.2.2011 do do zaplatenia, 6% úroku ročne zo zmenkovej sumy 544,- Eur od 18.4.2011 do zaplatenia a zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy vo výške 1,81- Eur.

Z rozhodnutia okresného súdu vyplýva, že navrhovateľ ako indosatár nadobudol všetky práva zo zmenky, ktorú odporca vystavil. Indosovaná zmenka je vlastnou zmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“, pričom do jej textu bol zahrnutý záväzok odporcovi zaplatiť na túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu s 0,25 % denným úrokom. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Vystaviteľ nezaplatil na zmenku žiadnu sumu a keďže bola zmenková listina opatrená doložkou „bez protestu“ navrhovateľ ako indosant nenechal uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Zmenku predložil na zaplatenie a keďže od odporcu nezískal žiadnu úhradu, podal na súd návrh na uplatnenie pohľadávky na vzorovom tlačive „A“ podľa čl. 4 ods.1 Nariadenia 861/2007/ES, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie). K návrhu priložil originál zmenky, výpis z obchodného registra pre navrhovateľa a plnú moc pre právneho zástupcu s tým, že na pojednávaní netrval.

Okresný súd mal za to, že právomoc súdu Slovenskej republiky na prejednanie veci je daná podľa čl. 2 bod 1 Nariadenia rady / ES) č. 44/2001. S odvolaním sa na čl. 19 Nariadenia č. 861/2007/ES sa európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, t.j. v prejednávanej veci zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení.

Okresný súd doručoval odporcovi návrh na uplatnenie pohľadávky spolu s vyplneným „C“ tlačivom. Odporca túto zásielku neprevzal v odbernej lehote. Okresný súd nariadil vo veci v súlade s čl. 5 bod 1 Nariadenia pojednávanie z dôvodu, aby navrhovateľ nemohol namietat' nepredvídateľnosť rozhodnutia súdu, a tým odňatie možnosti konať pred súdom, ako aj z dôvodu iného právneho posúdenia veci. Podľa súdu sa nejednalo o taký prípad, aby bolo potrebné podľa § 115 a nasl. O.s.p. vydávať o nariadení pojednávania osobitné rozhodnutie. Na základe skutočností, ktoré sú mu známe z doterajšej

rozhodovacej činnosti (§ 121 O.s.p.), ako aj z priloženého exekučného spisu zistil, že pôvodný majiteľ zmenky - Pohotovosť s.r.o. Bratislava, ktorá vykonáva na území Slovenskej republiky prostredníctvom poskytovania úverov podnikateľskú činnosť nebol úspešný pri uplatnení svojich nárokov v exekučných konaniach. Zistil tiež, že zmluva uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. a odporcom bola typická formulárová zmluva, ktorá odkazuje na Všeobecné podmienky poskytnutia úveru a v nich obsiahnutú dohodu v čl. 17 o vyplnení zmenky tak, že na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka, ako vystaviteľa zmenky, vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nebola vyplnená zmenková suma a ani dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. V exekučnom spise je pripojená tá istá zmenka, od ktorej odvodzuje navrhovateľ nárok aj v tomto súdnom konaní a ktorú k návrhu v origináli pripojil. Spoločnosť Pohotovosť s.r.o. nebola v exekučnom konaní úspešná, pretože okresný súd exekučné konanie vedené pod č.k. 29 Er 581/2012-34 uznesením zo dňa 19.8.2013 zastavil.

Okresný súd posúdil zmenku vyhotovenú za účelom splatenia spotrebiteľského úveru ako zabezpečovaciu zmenku tak, ako to bolo konštatované aj v čl. 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru na základe Zmluvy o úvere s poukazom na § 52 ods.1 OZ, ako aj s poukazom na § 52 ods.3 a 4 a § 53 ods.1 OZ, podľa ktorých nesmeli spotrebiteľské zmluvy obsahovať neprijateľné podmienky, ktoré zákon presne definoval. Podľa § 2 písm.a/ a b/ zák.č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom do 11.06.2010 šlo o spotrebiteľský úver, a teda o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, pričom § 4 ods.6 cit. zák. obsahoval zákaz plniť dlh zmenkou. Veriteľ smel prijať od dlžníka zmenku na zabezpečenie svojho nároku zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Súd uviedol, že z predložených dôkazov súdu nebolo zrejmé, či uvedená zmenečná suma bola vyplnená tak, ako to upravuje zákon, resp. či nebola vyplnená v rozpore so zákonom.

Pokiaľ si navrhovateľ uplatnil nárok zo zmenky, ktorú súd z úradnej povinnosti vyhodnotil ako neplatný právny úkon, preto sú návrh v celom rozsahu zamietol.

O trovách konania rozhodol tak, že odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

S rozhodnutím okresného súdu sa neuspokojil navrhovateľ a podal proti nemu odvolanie s odôvodnením, že konaním súdu, ako aj napadnutým rozhodnutím došlo k porušeniu práva Európskej únie, a to čl. 4, 5 a 7 Nariadenia EP a Rady (ES č. 861/2007) z 11.07.2007 (ďalej len Nariadenie), ktoré má všeobecnú pôsobnosť a je záväzná vo všetkých svojich častiach a je aj priamo aplikovateľná v Slovenskej republike. Podľa názoru navrhovateľa súd nemohol nariadiť podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia pojednávanie, pretože neboli splnené podmienky uvedené v cit. Nariadení. Pojednávanie možno nariadiť podľa Nariadenia len vo veciach rozporných tvrdení účastníkov konania, kedy nebude možné potvrdiť alebo vyvrátiť tvrdenia účastníkov len na základe predložených listinných alebo iných dôkazov. Pojednávanie nie je možné podľa jeho názoru uskutočniť za účelom zisťovania doplňujúcich informácií od účastníkov konania, ich skutkových tvrdení a ani za účelom doplnenia dôkazov, pretože na tento účel slúži súdu procesný prostriedok upravený v čl. 7 ods.1 písm.a/ Nariadenia. Pojednávanie nie je možné podľa jeho názoru nariadiť podľa Nariadenia ani vtedy, ak súd hodlá vykonávať iné právne posúdenia, alebo ak súd neschvaľuje materiálne vyjadrenie práva EÚ prejavujúce sa v zostavení prílohy č. III Nariadenia (tlačivo „C“) na žalobnú odpoveď.

Podľa jeho názoru v podmienkach Slovenskej republiky rozhoduje súd o nariadení pojednávania formou uznesenia, pričom okresný súd žiadne rozhodnutie o nariadení pojednávania nevydal a nedoručil ho stranám v súlade s § 45 a nasl. O.s.p., preto sa takéto pojednávanie nemohlo uskutočniť a ak sa uskutočnilo, jeho výsledky nemohli byť použité pre meritórne rozhodnutie súdu. Právne účinky môžu zakladať len také procesné úkony súdu, ktoré súd vykonal na základe právoplatných rozhodnutí. Konanie je tak postihnuté vadou, pretože došlo k porušeniu ust. § 167 a nasl. O.s.p., čo v konaní vyvolalo zásadné právne následky - vykonanie ústneho pojednávania a ovplyvnilo meritórne rozhodnutie súdu v tom smere, že následkom bolo nesprávne rozhodnutie vo veci, keď súd porušil poučovaciu povinnosť súdu prekročením ust. § 5 ods.1 O.s.p., ako aj ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov a prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnúť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu.

Poukázal tiež na tú skutočnosť, že okresný súd vykonal dokazovanie okrem iného oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi, ktoré dokazovanie navrhovateľ

nenavrhol. Navrhovateľ predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch len platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák.č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový, čím dostatočne preukázal právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu neboli vznesené žiadne námietky, preto neexistovala žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Z prednesov účastníkov konania počas písomnej fázy konania, a to aj na základe koncentračnej zásady podľa čl. 5 Nariadenia a dokazovania vykonaného na základe návrhov sporových strán nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Odporca mohol na základe čl. 5 ods.3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to práve z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1 O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Ak tak urobil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania, ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Súd tak z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporcu a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa, pričom odporca sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval a uplatnenú pohľadávku nerozporoval, naopak svojím konaním ju prakticky uznal.

Okresný súd v rozpore so zákonom považoval údajne nesporné skutočnosti, ktoré neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania, a ktoré vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol za jednoznačné a za nesporné, pričom navrhovateľ a ani odporca sa k týmto skutočnostiam nikdy nevyjadrili. Neexistuje preto spôsob, akým by súd mohol dospieť k nespornosti týchto skutočností. Ak súd na základe takýchto údajne nesporných skutočnostiach založil svoje meritórne rozhodnutie, je toto postihnuté vadou, ktorá má za následok jeho nesprávnosť.

Navyše okresný súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj na základe nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva EÚ, keď zmenku, ktorá je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy, a ktorú nie je možné spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, ak nie sú na zmenke uvedené, sa vôbec prvostupňový súd nezaoberal a odignoroval ust. § 17 Zákona zmenkového a šekového. Zdôraznil, že predmetom konania je výlučne zmenka, nie iný záväzkový právny vzťah, pričom súd posudzoval prejednávajúcu vec, akoby išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Pripustil, že ak aj je za určitých okolností možné uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, musí byť však táto námietka vznesená zo strany odporcu, na ktorom je dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je však možné, aby takúto iniciatívu proti vôli odporcu prevzal na seba súd a suploval jeho aktivity.

Ak teda okresný súd vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon, nie je tento jeho názor správny, pretože vychádzal len z kauzálnych námietok, ktoré nikto v konaní nevzniesol, a ktoré ani žiaden z účastníkov nepreukazoval. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah, ktorý vznikol medzi odporcom a remitentom (spoločnosťou Pohotovosť) je po indosovaní irelevantný. Navrhovateľovi ani nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku. V tejto súvislosti poukázal navrhovateľ na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.08.2002 sp.zn. 25Cdo 1839/2000, ako aj na uznesenie Vrchného súdu v Prahe sp.zn. 5 CMO 14/97, a to z dôvodu, že Najvyšší súd ČR pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní, preto je možné tento judikát na prejednávajúcu vec použiť. Z dôvodu, že zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti a je zmenkou platnou, navrhol rozhodnutie okresného súdu zmeniť a návrhu navrhovateľa v celom rozsahu vyhovieť a priznať mu právo na náhradu trov odvolacieho konania vo výške, ktorú si v odvolaní uplatnil.

K odvolaniu navrhovateľa sa odporca nevyjadril.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací prejednal vec podľa § 212 ods.1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a napadnutý rozsudok zrušil podľa § 221 ods. 1 písm.f) a h) O.s.p. a vec vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 2 O.s.p.

Zo spisového materiálu odvolací súd zistil, že navrhovateľ, ako zahraničná právnická osoba podal na predtlačenom formulári A podľa bodu 4.4.2. Nariadenia Európskeho parlamentu a rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie) na súd návrh na zaplatenie zmenky, ku ktorému priložil jej originál. Odporca tlačivo „C“ k návrhu zaslané mu zo strany súdu neprevzal. Navrhovateľ, ale ani odporca nežiadali nariadiť vo veci pojednávanie. Napriek tomu

považoval okresný súd s prihliadnutím na možnosť iného právneho posúdenia veci za potrebné nariadiť ústne pojednávanie, na ktoré sa účastníci konania nedostavili, preto okresný súd vec prejednal v ich neprítomnosti.

Zmenka bola vystavená vo J. odporcom ako vystaviteľom, ktorú podpísal a v ktorej sa zaviazal zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad Pohotovosti s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava, zapísanú v obchodnom registri OS Bratislava I, odd. Sro, vl.č. 23636/B zmenkovú sumu so zmenkovým úrokom 0,25% denne, ktorú do nej doplní prvotný majiteľ. Splatnosť bola dohodnutá údajom „Bez protestu“ a údajom „Na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“.

Z dokazovania vykonaného okresným súdom vyplynulo, že zmenka mala v prejednávanej veci zabezpečovací charakter k zmluve o úvere, ktorá je vzťahom spotrebiteľským, keďže na jednej strane vystupuje navrhovateľ, ktorý je podnikateľ a poskytuje úvery a na druhej strane vystupuje odporca, ktorý je fyzickou osobou, spotrebiteľom, nie podnikateľom.

Okresný súd mal zo svojej rozhodovacej činnosti vedomosť o tom, že spoločnosť Pohotovosť s.r.o. má v predmete činnosti poskytovanie úverov pre fyzické osoby - spotrebiteľov. Z exekučných konaní, ktoré sa vedú pred okresným súdom, ktorý prejednáva aj túto vec vyplýva, že takmer všetky žiadosti súdnych exekútorov o vydanie poverenia na vykonanie rozhodcovských rozhodnutí, v ktorých sú spotrebiteľia zaväzovaní na plnenie v prospech Pohotovosti s.r.o., boli zamietnuté. Okresný súd posúdil základný úverový vzťah ako spotrebiteľský, kedy je konajúci súd povinný ex offa skúmať existenciu aj iných neprijateľných podmienok, na základe ktorých nie je možné od odporcu, ako spotrebiteľa požadovať plnenie vyplývajúce z prípadného neplatného právneho úkonu, ktorým je v prejednávanej veci zmenka.

Podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie) európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je písomné. Súd alebo tribunál nariadi ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné alebo ak o to požiada niektorá zo strán. Súd alebo tribunál môže takúto žiadosť odmietnuť, ak sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti prípadu ústne pojednávanie zjavne nie je potrebné pre spravodlivé vedenie konania. Dôvody odmietnutia sa uvedú písomne. Iba proti rozhodnutiu súdu alebo tribunálu o odmietnutí takejto žiadosti nemožno samostatne podať opravný prostriedok.

Podľa čl. 5 ods.2 Nariadenia po doručení správne vyplneného tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky súd alebo tribunál vyplní časť I vzorového tlačiva „C“, na odpoveď, ako je uvedené v prílohe III. Kópia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky a v prípade potreby podporných dokumentov spolu s vyplneným tlačivom na odpoveď sa doručí odporcovi v súlade s článkom 13. Tieto dokumenty sa odošlú do 14 dní od doručenia správne vyplneného tlačiva na uplatnenie pohľadávky.

Podľa čl. 5 ods.3 Nariadenia odporca odpovie do 30 dní po doručení tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky a tlačiva na odpoveď tak, že vyplní časť II vzorového tlačiva „C“ na odpoveď, pričom v prípade potreby poskytne všetky príslušné podporné dokumenty, a zašle ho späť súdu alebo tribunálu, alebo akýmkoľvek iným vhodným spôsobom, pri ktorom nepoužije tlačivo na odpoveď.

Podľa čl. 5 ods.6 Nariadenia akákoľvek protipohľadávka, ktorá sa má podať na vzorovom tlačive A, a akékoľvek príslušné podporné dokumenty sa doručia navrhovateľovi v súlade s článkom 13. Tieto dokumenty sa odošlú do 14 dní od doručenia. Navrhovateľ je povinný odpovedať na akúkoľvek protipohľadávku do 30 dní odo dňa jej doručenia.

Podľa čl. 7 ods.1 Nariadenia do 30 dní od doručenia odpovede odporcu alebo navrhovateľa v lehotách ustanovených v článku 5 ods. 3 alebo 6 súd alebo tribunál vydá rozsudok alebo:

- a) v rámci stanovenej lehoty, ktorá nesmie presiahnuť 30 dní, si vyžiada od strán ďalšie podrobnosti týkajúce sa pohľadávky;
- b) vykoná dôkazy v súlade s článkom 9 alebo
- c) predvolá strany na pojednávanie, ktoré sa uskutoční do 30 dní od predvolania.

Podľa čl. 7 ods.3 Nariadenia, ak sa súdu alebo tribunálu nedoručí odpoveď dotknutej strany v lehote ustanovenej v článku 5 ods. 3 alebo 6, súd alebo tribunál vydá rozsudok o pohľadávke alebo protipohľadávke.

Podľa čl. 19 Nariadenia, pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie.

Podľa čl. I, § 5 ods. 1 zák. č. 191/1950 Sb., Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov v zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

Podľa ods. 2 cit. ust. úrokovú mieru treba udať vo zmenke; ak chýba tento údaj, platí úroková doložka za nenapísanú.

Podľa ods. 3 cit. ust. úrok sa počíta od dáta vystavenia zmenky, pokiaľ nie je určený deň iný.

Podľa čl. I, § 10 cit. zák., ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou neobstaranosťou.

Podľa čl. I, § 11 ods.1 cit. zák. každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

Podľa čl. I, § 17 cit. zák., kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa čl. I, § 34 ods. 1 cit. zák. je zmenka na videnie zročná pri predložení. Musí byť predložená na platenie do jedného roku od dáta vystavenia. Vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. Indosanti môžu tieto lehoty skrátiť.

Podľa čl. I, § 48 ods.1 cit. zák. majiteľ môže postihom žiadať:

1. zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané;
2. šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti;
3. trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy;
4. odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške.

Podľa § 495 OZ platnosti záväzku nebráni, ak nie je vyjadrený dôvod, na základe ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku, s výnimkou cenných papierov hromadne vydaných alebo iných cenných papierov, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

Podľa § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom ku dňu podpisania úverovej zmluvy, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Podľa ods. 7 cit. ust. veriteľ zodpovedá za škodu vzniknutú spotrebiteľovi porušením odseku 6 veriteľom.

Podľa § 120 ods. 1 O.s.p., účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zaručujú, že každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (IV. ÚS 77/02, III.ÚS63/06).

Odvolací súd je toho názoru, že v konaní pred súdom prvého stupňa došlo k vadám v jeho postupe pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania, keď súd prvého stupňa nepostupoval podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia a ani podľa Občianskeho súdneho poriadku a v súlade s § 120 O.s.p. nepostupoval ani pri dokazovaní. Súd prvého stupňa neposkytol odvolateľovi poučenie o dôkaznej povinnosti pred pojednávaním, a to v nadväznosti na ním deklarovany iný právny názor na navrhovateľom uplatnený nárok napriek tomu, že to bolo s prihliadnutím na stav a charakter konania potrebné. Aj keď v odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že sa pri posudzovaní nároku zo zmenky obmedzil len na posudzovanie zmenky, toto konštatovanie nekorešponduje s tou časťou odôvodnenia, v ktorej okresný súd ex offo prihliadol na absolútnu neplatnosť zmenky práve z dôvodu jej použitia a vyplnenia v úverovej zmluve, ktorá má spotrebiteľskú povahu. Okresný súd posudzoval platnosť zmenky len s poukazom na § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý podmienky a vystavenie zmenky upravoval v čase uzavretia úverovej zmluvy špecifickým spôsobom v nadväznosti na úverový vzťah, ktorý zmenka zabezpečovala. Aj keď bolo použitie zmenky na zabezpečenie úveru poskytnutého odporcovi, ako spotrebiteľovi regulované zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, odvolací súd sa nestotožnil s tým, že by táto skutočnosť oprávňovala súd skúmať podmienky vystavenia zmenky a jej prípustnosť podľa cit. ustanovenia, pretože pre takýto postup súdu neboli splnené zákonné podmienky. V rozhodnutí súd vec nesprávne právne posúdil, keď absolútnu neplatnosť zmenky vyvodil z porušenia ustanovenia § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch.

V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že nárok je uplatnený navrhovateľom podľa Nariadenia EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa zaviedlo európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, pričom navrhovateľ je zahraničná právnická osoba, ktorá si uplatnila návrhom na tlačive „A“ pohľadávku podľa čl. 4 ods.1 Nariadenia, nárok zo zmenky, ktorú v origináli priložila k návrhu spolu s výpisom z obchodného registra pre navrhovateľa a plnomocenstvom pre právneho zástupcu. Podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia je európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu v zásade písomné a súd vec prejedná ústne len vtedy, ak to považuje za potrebné, alebo ak to navrhne niektorá zo strán. Odporca nezaslal odpoveď na tlačive „C“ súdu. Voči nároku zo zmenky nevzniesol žiadne námietky. Súd vykonal dokazovanie exekučným spisom, v ktorom sa nachádzala úverová zmluva, VOP a zmenka, ktorá úver zabezpečovala a zaplatenie ktorej je predmetom sporu. Okresný súd mal podľa názoru odvolacieho súdu postupovať podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 7 Nariadenia a o nároku zo zmenky rozhodnúť bez pojednávania, pretože bez námietok odporcu, ako dlžníka sa postup súdu podľa § 17 zákona zmenkového a šekového nedá odôvodniť.

Postup okresného súdu, a to nielen z dôvodu, že tento predvolal účastníkov na pojednávanie a že vykonal dokazovanie a ex offo skúmal platnosť zmenky cez spotrebiteľský vzťah, ktorého právne posúdenie nie je predmetom tohto konania, preto takýto postup súdu nie je správny. Predmetom sporu je len nárok zo zmenky, ako abstraktného cenného papiera, ktorý získal navrhovateľ ako indosatár bez toho, že by mal akúkoľvek povinnosť preukazovať záväzkový vzťah, ktorý zmenka pôvodne zabezpečovala. Takýto postup súdu je v rozpore nielen s Občianskym súdnym poriadkom, ale aj s Nariadením. Súd dokazovanie vykonával bez návrhu a aj bez akýchkoľvek kauzálnych námietok zo strany odporcu, ktoré jediné by ho na postup, ktorý zvolil oprávňovali. Okresný súd tak rozhodoval v rozpore s § 17 Zákona zmenkového a šekového.

O takomto postupe súdu sa nemohol navrhovateľ, ale ani odporca dozvedieť, a to ani z predvolania na pojednávanie. Okresný súd bol oprávnený postupovať v prejednávaní veci najmä podľa čl. 4 ods.4

Nariadenia a pokiaľ zistil, že nárok uplatnený navrhovateľom patrí do pôsobnosti Nariadenia, že návrh bol podaný navrhovateľom v súlade s čl. 4 ods.1 Nariadenia a bol aj správne vyplnený v jazyku konajúceho súdu, nebol daný dôvod na prejednanie veci na ústnom pojednávaní, ku ktorému súd pristúpi len v tom prípade, kedy nie je možné vec bez prejednania rozhodnúť alebo v prípade, keď o ústne pojednávanie požiada niektorý z účastníkov konania, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

Z obsahu spisového materiálu tak vyplýva, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie podľa § 120 ods.1 O.s.p., ktoré účastníci konania nenavrhl, pretože bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, s čím odvolací súd nesúhlasí. Súdom vykonané dokazovanie nebolo vykonané na tvrdenia navrhovateľa, ktorý jasne, úplne a zrozumiteľne v návrhu na tlačive „A“ uplatnil práva zo zmenky a ktorý uviedol, že nie je jej pôvodným majiteľom, ale je indosatárom a odporca voči forme a obsahu zmenky nevzniesol žiadne námietky a ani žiadne návrhy na vykonanie ďalších dôkazov. Pre takto uplatnený nárok stačí, ak je zmenka, ktorá je v origináli predložená navrhovateľom platná a obsahuje všetky náležitosti vlastnej zmenky upravené v § 75 Zákona zmenkového a šekového.

Nie je správny názor navrhovateľa, že súd mal v prejednávanej veci rozhodovať o nariadení pojednávania uznesením podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia. Podľa tohto článku Nariadenia postupuje súd len vtedy, ak rozhoduje o tom, či nárok spadá do pôsobnosti Nariadenia, alebo keď zamietne žiadosť ktoréhokoľvek z účastníkov o nariadenie ústneho pojednávania, o ktorý prípad sa v prejednávanej veci nejedná.

Odvolaciemu súdu je z dokazovania vykonaného okresným súdom úverovou zmluvou a všeobecnými obchodnými podmienkami, ako aj zmenkou zrejme, že medzi pôvodným majiteľom zmenky, spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. a odporcom bola uzavretá úverová zmluva, na základe ktorej poskytol navrhovateľ odporcovi konkrétnu sumu, ktorej návratnosť zabezpečil vystavením blankozmenky ako vlastnej zmenky, v ktorej nebola vyplnená suma a ani splatnosť, pretože sa na takomto vyhotovení zmenky zmluvné strany dohodli. Dohoda o vyplňovacom práve je obsiahnutá v čl. 17 Všeobecných obchodných podmienok (VOP), na základe ktorej bola spoločnosť Pohotovosť s.r.o., ako pôvodný majiteľ - remitent, oprávnená dopísať do zmenky takú výšku sumy, s ktorou odporca meškal ku dňu splatnosti zmenky.

Zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa zmenkový dlžník zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a čase uvedenom v zmenke čiastku v nej určenú. Ide tak o záväzok, ktorý je priamy, bezpodmienečný, nesporný a abstraktný. Zákon dáva dlžníkom z takejto zmenky len možnosť podať námietku proti majiteľovi, avšak neupravuje, že by takáto listina nebola platnou zmenkou. S tým potom súvisí aj dôkazná povinnosť na strane dlžníkov, ktorí musia namietkať a preukázať, že šlo pôvodne o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak, a teda musia preukázať obsah vyplňovacieho práva, ako aj to, že blankozmenka bola vyplnená v rozpore s vyplňovacím vyhlásením, a teda aj s udeleným vyplňovacím právom, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

Aj keď by bolo dojednanie zmluvných strán v čl. 17 VOP o tom, že zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktorému vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky neplatné pre rozpor s ust. § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, nemalo by to na prejednanú vec, predmetom ktorej je nárok zo zmenky podstatnejší vplyv, pretože takéto porušenie oprávňuje dlžníka len na to, aby si mohol voči poskytovateľovi úveru, ktorý nie je účastníkom tohto konania uplatniť náhradu škody tak, ako to vyplýva z ods. 7 § 4 zák.č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy. Nemá však za následok neplatnosť zmenky, a ani dohody o vyplňovacom práve obsiahnutej v čl. 17 VOP.

Podľa § 11 Zákona zmenkového a šekového je každú zmenku možné previesť indosamentom a v prípade, že k takémuto prevodu dôjde, nadobudne nový majiteľ všetky práva zo zmenky. Nestáva sa však právnym nástupcom, ale novým nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, nie však z úverového vzťahu, ktorý zmenka pôvodne zabezpečovala. Práve z tohto dôvodu môže odporca, ako priamy dlžník namietkať voči navrhovateľovi, ako poslednému majiteľovi zmenky to, že bol pri nadobúdaní zmenky v zlej viere, alebo že sa previnil aspoň hrubou nedbanlivosťou a že vedome konal na jej škodu, čo ale neznamená námietku nedostatku práv k zmenke, ale len obranu dlžníka proti platnému zmenkovému záväzku. Skutočnosť, že majiteľ konal protiprávne, môže mať tak za následok jeho povinnosť nahradiť škodu, ktorá by v dôsledku toho dlžníkovi zo zmenky vznikla.

Odvolačný súd nemá výhrady k právnomu posúdeniu zmenky vyhotovenej za účelom splatenia spotrebiteľského úveru ako zabezpečovacej zmenky súdom. Je však treba zdôrazniť, že sa jedná o dva samostatné, vedľa seba existujúce záväzky s tým, že aj zabezpečovacia zmenka má nespornú a abstraktnú povahu.

Predmetom sporu je nárok zo zmenky, ktorá indosáciou charakter zabezpečovacej zmenky stratila a nadobudla charakter zmenky na platenie. Posudzovanie základného vzťahu by malo význam vtedy, keby odporca, ako spotrebiteľ vzniesol voči majiteľovi relevantné námietky týkajúce sa úverovej zmluvy, príp. zmenky, alebo ak by namietal, že k indosácii došlo na jeho škodu, čo by však musel v konaní aj preukázať, a to napriek tomu, že v čase uzavretia úverovej zmluvy platila právna úprava, ktorá v § 2 písm. a/ a b/ a v § 4 ods.6 zák.č. 285/2001 Z.z. cit. zák. v znení účinnom do 11.06.2010 obsahovala zákaz plniť dlh zmenkou. Veriteľ smel prijať od dlžníka zmenku na zabezpečenie svojho nároku zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

Za daného stavu, keď dlžník, aj keď v pozícii spotrebiteľa nepreukázal, že nový majiteľ zmenky konal pri jej nadobúdaní vedome na jeho škodu a keď nepodal žiadne námietky vyplývajúce zo záväzkovo-právneho vzťahu, ku ktorému sa zmenka viazala voči majiteľovi zmenky, nie je možné takýto výklad okresného súdu akceptovať. Navrhovateľ v konaní uplatňuje záväzok odporcu, že za zmenku zaplatí sumu, ktorú doplnil do zmenky pôvodný majiteľ, pričom súd posudzoval navrhovateľom uplatnený nárok cez zmluvný záväzok vzniknutý zo spotrebiteľskej zmluvy, a nie ako nárok zo zmenky, ktorá je podľa zákona zmenkového a šekového platnou zmenkou, čo je neprípustné.

Z tohto dôvodu nemôže dôjsť k prelomeniu zásady stanovenej v čl. I, § 17 zák. č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového, pretože ani vyplnenie zmenkovej sumy do zmenky v rozpore s ust. § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. in fine, kde zákonodarca uviedol, že ide o zákonné ustanovenie, ktoré platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky, by nemalo za následok neplatnosť zmenky, ale len nárok dlžníka zo zmenky na náhradu škody.

Ustanovenie § 17 Zákona zmenkového a šekového vyjadruje zásadu abstraktnosti zmenkových záväzkov, čo znamená, že v prípade zmenky ide o záväzky celkom oddelené od všeobecných záväzkových vzťahov, ktoré viedli k jej vzniku, čo platí aj pre zmenky zabezpečovacie. Dlžník nemôže namietat voči povinnosti zaplatiť zmenku, ktorá vyplýva z jeho pôvodného vzťahu s Pohotovosťou s.r.o., a to práve z toho dôvodu, že došlo k indosácii zmenky. Podľa názoru odvolacieho súdu je to výlučne odporca, ktorý je povinný tvrdiť na svoju obranu proti platobnej povinnosti zo zmenky všetky skutočnosti, ktoré považuje za významné. Ak má v tomto smere povinnosť tvrdenia odporca, potom má podľa ust. § 120 ods.1 O.s.p. tiež dôkaznú povinnosť, a to na všetky svoje tvrdenia.

Z ust. § 17 Zákona zmenkového a šekového jednoznačne vyplýva prekážka prenesenia kauzálnych námietok na ďalšieho nadobúdateľa zmenky, ktorým je navrhovateľ, čo je práve dôsledkom abstraktnosti a nespornosti záväzku zo zmenky. Táto prekážka môže byť prelomená len v tom prípade, ak dlžník zo zmenky preukáže, že nový majiteľ nadobudol zmenku nepoctivo. V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že práve ustanovenie § 17 Zákona zmenkového a šekového slúži na ochranu dlžníka zo zmenky proti nepoctivému nadobúdateľovi zmenky, a to bez ohľadu na to, či je alebo nie je spotrebiteľom. Aj keď sú zmenkový dlžník a aj zmenkový veriteľ podľa Zákona zmenkového a šekového v rovnakom postavení, nie je vylúčené, že dôjde k situácii, keď sa zmenka použije voči subjektom, od ktorých je len ťažko možné očakávať znalosť zmenkovej úpravy. Práve preto je potrebné rozlišovať situáciu, kedy vstupuje do zmenkového právneho vzťahu podnikateľ, ktorý je profesionálom s nepodnikateľom, väčšinou spotrebiteľom, a kedy vstupujú do právneho vzťahu dvaja podnikatelia. Takéto posúdenie má nesporne význam najmä z dôvodu zistenia, či nedochádza k zneužívaniu zmenkového práva, a či nedochádza aj k neprimeranému zvýhodneniu jednej zo zmluvných strán na úkor druhej. Takéto zisťovanie má však svoj význam len v tom prípade, ak sú zo strany dlžníka vznesené námietky proti povinnosti zaplatiť zmenku, o platnosti a záväznosti ktorej nie sú inak žiadne pochybnosti. Dlžník preto musí takéto námietky nielen uplatniť, ale v súdnom konaní ich musí najmä zdôvodniť a podložiť dôkazmi, pretože majiteľ zmenky je dostatočne legitimovaný už zmenkou samotnou (§ 495 OZ) bez toho, že by musel preukazovať dôvod vzniku zmenky, dôvod jej prijatia, indosácie a pod.

Závazky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné jej platnosť bez ďalšieho posudzovať cez spotrebiteľskú zmluvu a v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia.

Závery okresného súdu tak v základe vychádzajú z právneho hodnotenia spotrebiteľského vzťahu, posúdenie ktorého nebolo predmetom sporu a je irelevantné aj pre posúdenie platnosti zmenky. Na prelomenie základnej zásady obsiahnutej v § 17 Zákona zmenkového a šekového, keďže odporkyňa ako dlžník zo zmenky žiadne kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky nevzniesol, nestačia. Takýto postup súdu je preto v rozpore s § 17 Zákona zmenkového a šekového, ktorý dokazovanie ohľadom základného vzťahu pripúšťa len vtedy, ak boli dlžníkom ohľadom kauzálneho vzťahu podané, ale aj preukázané relevantné námietky.

Rozhodnutím okresného súdu tak nebolo rozhodnuté o zmenkovom nároku, ale o s ním úzko súvisiacom nároku zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pretože to, ako bola zmenka vyplnená, či sa tak stalo v súlade s dohodou o vyplňovanom práve, alebo v rozpore s § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch na jej povahe a platnosti nič nemení. Preto ani nárok uplatnený navrhovateľom nie je národom zo spotrebiteľskej zmluvy.

Záverom odvolací súd uvádza, že aj keď je v prípade spotrebiteľov potrebné prihliadať na ich špecifické záujmy a postavenie, súčasná právna úprava už dôslednejšie chráni spotrebiteľa tým, že zakazuje používanie zmienek na zabezpečenie spotrebiteľského úveru, čím sa nesporne zabráni zneužívaniu práva podnikateľov poskytujúcich spotrebiteľské úvery spotrebiteľom na ich ujmu.

Zákaz zneužitia práva je jedným zo základných princípov fungovania právneho štátu, napriek tomu právna úprava zmenkového práva je prísne formálna a neumožňuje súdu bez podania námietok dlžníkom prelomiť zásadu uvedenú v § 17 Zákona zmenkového a šekového tak, aby sa mohol súd zaoberať základným záväzkovým vzťahom, ktorý môže mať charakter spotrebiteľského vzťahu.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je potrebné podľa § 221 ods.1 písm.f/ a h/ O.s.p. zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd bude v ďalšom konaní postupovať v zmysle návrhu navrhovateľa, ktorým si ako indosatár uplatnil právo zo zmenky, pričom v konaní nie je povinný preukazovať existenciu žiadneho záväzkového vzťahu a ani žiadne ďalšie skutočnosti, pretože to Zákon zmenkový a šekový nadobúdateľovi zmenky, ktorý sa nestáva právnym nástupcom pôvodného majiteľa v žiadnom svojom ustanovení neukladá. Okresný súd musí mať na zreteli, že zmenka, ktorá mala nesporne zabezpečovací charakter tak, ako to okresný súd správne zistil, sa v dôsledku indosácie stala zmenkou na platenie, čím zabezpečovací charakter zmenky stratila. Musí tiež vychádzať z toho, že zmenka obsahuje všetky formálne a aj materiálne požiadavky tak, ako to stanovuje § 75 Zákona zmenkového a šekového, a preto je zmenkou platnou. V prípade, že dlžník v rámci svojej obrany nepodá také námietky, ktoré by odôvodňovali postup súdu podľa § 17 Zákona zmenkového a šekového voči terajšiemu majiteľovi zmenky a nepreukáže, že navrhovateľ konal pri indosácii zmenky na jeho škodu, nie je okresný súd oprávnený bez takýchto námietok ex offio skúmať a vykonávať dokazovanie ohľadom záväzkového vzťahu, aj keď by to bol záväzkový vzťah spotrebiteľský.

O trovách konania rozhodne prvostupňový súd v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 O.s.p).

Uznesenie bolo jednohlasne schválené členmi senátu.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.